

Đến với đất nước Ucraina, năm cuối cùng trong thập kỷ đầu tiên của thế kỷ 21 là một năm đáng nhớ. Sự kiện có ảnh hưởng lớn nhất đến đời sống chính trị, kinh tế và xã hội Ucraina chính là cuộc bầu cử Tổng thống hai đầu năm. Mục cho những nỗ lực của nhà Thủ tướng khi đó là bà Yulia Tymosenko, năm con họ 2010 đã mang lại chiến thắng lịch sử cho ứng cử viên Victor Yanukovich. Kể từ đó đến nay, đất nước đã trải qua khá nhiều thay đổi, đặc biệt là lãnh đạo của vị Tổng thống mới. Dưới đây, chúng ta sẽ cùng đi tìm qua những sự kiện nổi bật tại Ucraina trong năm 2010 vừa qua.

Thống trị của năm

Trong danh sách bình chọn những sự kiện có ý nghĩa nhất với Ucraina trong năm 2010, cuộc bầu cử Tổng thống hai đầu năm được đánh giá cao nhất. Ngày 7 tháng 2, gần 12,5 triệu người dân Ucraina đã cho rằng ứng cử viên Victor Yanukovich là nhân vật phù hợp nhất cho công việc lãnh đạo tại cao cấp đất nước. Mặc dù phe đối lập tìm mọi cách để phủ nhận kết quả bầu cử, ngày 25/02, Ucraina đã chính thức có Tổng thống mới.

Nhiệm vụ đầu tiên được chính quyền mới của Tổng thống Victor Yanukovich đặt ra là đất nước sẽ nên đi trong nước, trước hết là trong hệ thống đi vào hành nhà nước. Cuộc "cách mạng" trong lĩnh vực này được tiến hành khẩn trương và đi theo hướng khác. Đầu tiên là hình thành được liên minh đa số tại Quốc hội và sau đó là nhận được sự ủng hộ của Tòa án Hiến pháp. Tiếp theo là thành lập Chính phủ, phù hợp với đi vào kiện thức tại thời điểm đó và lập chính phủ của Tổng thống. Sau đó là việc sắp đặt lại nhân sự tại các cấp chính quyền, tại lãnh đạo các tỉnh thành các cơ quan quyền lực. Cuộc bầu cử đã ảnh hưởng đến mùa thu tiếp tục góp phần vào việc xây dựng bộ máy chính quyền trong các nước. Mặc dù vẫn có những khu vực không mấy yên bình liên quan đến quy định, cũng có một số nơi xảy ra những sự việc đáng tiếc cho Đảng

Các vùng (chợ ng hợ n nhợ viợ cợ ng cợ viên cợ a khợ i BIUT thợ ng cợ Thợ trợợ ng ngay tợ i Zaporogie - nợ i đợợ c coi là “lãnh đợ a” cợ a Đợ ng Các vùng), nhợ ng nói chung, kợ t quợ bợ u cợ đợ a phợợ ng trong cợ nợợ c cho phép các lợ c lợợ ng cợ m quyợ n cợ m thợ y khá tợ tin.

Trong năm 2010, Tợ ng thợ ng Yanukovich đã đợợ c Tòa án Hiợ n pháp Ukraina tợ ng cho món quà quý nhợ t. Vợ i quyợ t đợ nh bợi bợ hiợ u lợ c cuợ c cợ i cách chính trợ năm 2004, các thợ m phán Tòa án Hiợ n pháp đã đợ a đợ t nợợ c quay trợ lợ i quá khợ . Và trong khi các luợ t gia Phợợ ng Tây bình luợ n sợ kiợ n này mợ t cách khá thợ n trợ ng - kiợ u nhợ “Thợợ ng không ai làm vợ y” - thì ông Victor Yanukovich nghiợ m nhiên nhợ n đợợ c nhợ ng quyợ n hợ n cợ a Tợ ng thợ ng Leonid Kuchma ngày nào. Còn Quợ c hợ i Ukraina, vợ i sợ hoợ t đợ ng cợ a liên minh đợ thân Tợ ng thợ ng, ngày càng trợ nên giợ ng mợ t cợ quan mang chợ c năng giợ i trí là chính.

Tháng 12, đợợ ng nhợ Văn phòng Tợ ng thợ ng Ukraina bợ ng nhiên nhợ đợ n lợ i hợ a tiợ n hành cợ i cách hành chính. Vợ y là giai đợ n đợ u tiên cợ a cuợ c cợ i cách này đợợ c thợ c hiợ n mợ t cách khợ n trợợ ng, làm đợ o lợ n tợ t cợ các cợ quan chính quyợ n trung ợợ ng. Tợ ng thợ ng Victor Yanukovich đón Năm mợ i vợ i mợ t Chính phợ mợ i, vợ i thành phợ n càng thân cợ n hợ n, và quan trợ ng hợ n cợ là vợ i nhợ ng khợ năng mà ngợợ i tiợ n nhiợ m cợ a ông chợ a tợ ng nợ m đợợ c trong tay, kợ cợ khi cuợ c cợ i cách chính trợ năm 2004 chợ a có hiợ u lợ c thi hành.

Đợợ ng hợợ ng cợ a năm

Ngoài viợ c lợ p lợ i trợ tợ trong nợợ c, chính quyợ n mợ i cợ a Ukraina dành chú ý đợ c biợ t cho vợ n đợ đợ u chợ nh chính sách đợ i ngoợ i. Nợ u tóm gợ n lợ i, có thợ gợ i đó là viợ c “quay trợ lợ i vợ i chính sách đợ a phợợ ng”. Trong lĩnh vợ c này, hoợ t đợ ng cợ a chính quyợ n mợ i, đợợ i sợ lãnh đợ o cợ a Tợ ng thợ ng Victor Yanukovich, thợợ ng xuyên làm cho chúng ta nhợ đợ n đợợ ng lợ i cợ a cợ u Tợ ng thợ ng Leonid Kuchma: khi khợ ng đợ nh tiợ p tợ c quan hợ thân thiợ n vợ i châu Âu, song song vợ i viợ c tợ bợ trên phợợ ng đợ n pháp lý giợ c mợ gia nhợ p NATO, thay đó bợ ng quy chợ phi liên minh quân sợ ; khi thiợ t lợ p quan hợ vợ i Trung Quợ c và Venezuela, và nhợ t là nhợ ng khi buợ c phợ i giợ i thích vợ quan hợ mợ t thiợ t đợ c biợ t vợ i Nga. Sợ phát triợ n mợ nh quan hợ song phợợ ng giợ a Ukraina và Nga đã mang lợ i nhợ ng kợ t quợ rõ rợ t. Sợ kiợ n nợ i bợ t đợ u tiên là viợ c ký kợ t “Hiợ p ợợ c Kharkov” hợ i tháng tợ , cho Ukraina đợợ c hợợ ng ợ u đợi vợ giá khí đợ t, đợ i lợ y viợ c kéo dài thợ i hợ n đợ n trú cho Hợ m đợ i Bợ n Đen cợ a Nga ợ Crợ m. Tiợ p theo, quan hợ hợ u nghợ anh em giợ a hai nợợ c chợ yợ u thợ hiợ n trong lĩnh vợ c kinh tợ : Chính phợ hai nợợ c đợ báo vợ viợ c thành lợ p các liên doanh trong mợ t sợ ngành kinh tợ trợ ng yợ u; Nga đánh bợ t Mợ trong vợ “bợ thợ u” cung cợ p nhiên liợ u hợ t nhân và xây đợ ng nhà máy sợ n xuợ t năng lợợ ng hợ t nhân tợ i Ukraina. Tuy nhiên, dù hợ t sợ c thân mợ t trong quan hợ , nhợ ng ban lãnh đợ o mợ i cợ a Ukraina không vợ i tợ bợ lợ i ích quợ c gia vợ kinh tợ . Trong sợ nhợ ng đợ tài “không đợ n giợ n” trong đợ i thoợ i song phợợ ng giợ a hai nợợ c, có vợ n đợ sáp nhợ p Tợ p đoàn “Naftogaz-Ukraina” vợ i

“Gazprom” của Nga; khả năng gia nhập (hoặc không gia nhập) Liên minh hạt nhân và Không gian kinh tế thế giới. Bên cạnh đó, những vấn đề “ít quan trọng” hơn - như lịch sử và ngôn ngữ - rõ ràng đã bị chính quyền mới hy sinh không mấy đo.

Các cuộc cải cách trong năm

Bên cạnh sự bình ổn tình hình chính trị trong nước, những cuộc cải cách đáng kể nhất là cải cách hành chính và cải cách tư pháp. Trong một thời gian khá dài, việc thực hiện cam kết này không được thực hiện cho lắm. Mặc cho rất nhiều những khó khăn đã vượt qua quá trình đổi mới đã được khởi đầu, những đổi mới gần đây là chưa ai nhận thấy được, nên giành được lòng tin của người dân vào sự kiên định của chính quyền mới cũng không phải dễ dàng. Ngoài việc cải cách hệ thống tòa án, với ý tưởng đưa các thẩm phán trở thành những người hoạt động độc lập, xây dựng Hội đồng tư pháp tối cao và Tòa án thẩm phán chuyên nghiệp và dân sự, làm giảm đáng kể quyền lực của Tòa án tối cao Ukraina..., các cuộc cải cách khác suốt một thời gian dài hầu như không có gì đáng nói. Việc ra mắt dự thảo Bộ luật thuế mới hồi mùa hè là một hành động quá vội vàng, còn kế hoạch “cách mạng thuế”, hầu như không được chính quyền đầu tư.

Tình hình chuyển đổi vào thời điểm cuối thu - đầu đông. Quốc hội Ukraina thông qua Bộ luật thuế mới, làm dấy lên làn sóng phản đối của người kinh doanh nhỏ và vừa. Các nhà làm luật đã buộc phải nghe theo ý kiến của người biểu tình, đi xuống chính phủ và Bộ luật thuế, mặc dù các quy định liên quan đến hệ thống thuế mới, trên thực chất chỉ được hoãn thay đổi trong vòng mấy tháng. Gần như cùng thời điểm này, Văn phòng Tổng thống đã bắt tay vào các cuộc cải cách hành chính. Mặc tiêu đề theo là một tập hợp các lĩnh vực cần thay đổi - lao động, nhà ở, hạt nhân, bộ y tế, và dĩ nhiên là vấn đề thuế và thậm chí Quốc hội. Quan điểm quy tâm làm cải cách được chính quyền giới thiệu là do “không thể sống mãi theo kiểu cũ”. Những người ủng hộ của việc thông qua vội vàng Bộ luật thuế đã là một bài học kinh nghiệm - đừng bao giờ coi trọng ý kiến của người dân.

Về “khuyến khích quy định” trong năm

Cùng với việc hạ thấp thuế trong nước, chính quyền mới đã hăng hái bắt tay vào công bố một số cải cách. Thẩm chí của thủ đô Kiev cũng không tránh khỏi những thay đổi nhân sự, mặc dù theo luật thì trong năm 2010 ở Kiev không có bộ y tế chính quyền địa phương (vì đã có bộ y tế trung ương hồi năm 2008). Bắt đầu từ những ngày đầu của năm báo Thủ tướng Leonid Chernovetski và

cho ông này thời hạn 3 tháng để chuyển đổi nền móng, dời dần Văn phòng Tổng thống và Hội đồng Bộ trưởng đã trực tiếp can thiệp vào công việc của chính quyền thành phố. Vào tháng 6, Bộ trưởng Bộ dân sinh Aleksandr Popov được bổ nhiệm làm Phó thủ tướng nội vụ và ngay lập tức bắt đầu thực hiện vai trò của mình. Tiếp đó, chính quyền “chính phủ Kiev” đã trở nên dè dặt và nhút nhát. Quốc hội Ukraina, theo đề nghị của các đội biểu tình ở thành phố Kiev, đã soạn thảo một dự luật về thủ đô, với nội dung cho phép bãi bỏ các Hội đồng cấp quận, và từ ngày 31/10, cấp chính quyền “thị trấn” này đã không còn tồn tại nữa. Sau đó, Tổng thống Yanukovich bổ nhiệm ông Aleksandr Popov thành Chủ tịch chính quyền nhà nước tại Kiev (ông Chernovetski vốn giữ chức Thủ tướng do dân bầu). Xét về khía cạnh nào đó, việc loại bỏ “đội ngũ trẻ” trong bộ máy chính quyền Kiev đang bỏ các cơ quan báo chí và pháp luật quan tâm, đã phần nào mang lại lợi ích nhất định - chính quyền mới đã đòi hỏi những tài sản công cộng bán trước đó, các dự án hạ tầng bắt đầu khởi sự... Những điểm khác, với thời điểm chính quyền tại Kiev đứng ở phía sau những vấn đề của tình trạng thiêu dân chôn. Hơn nữa, hiện nay không hề có phân định rõ ràng quyền hạn trách nhiệm giữa Thủ tướng và Chủ tịch chính quyền nhà nước tại Kiev - tất cả đều được xác định theo kiểu “luật bất thành văn”.

Vụ điếu tra của năm

Thời khi bộ máy của ông Victor Yanukovich chuyển dời trên phố Bankovaia (Văn phòng Tổng thống), các cơ quan báo chí và pháp luật bắt đầu hoạt động không ngừng. Hơn nữa suốt cả năm 2010, Viện kiểm sát tối cao Ukraina luôn được nhắc đến, với những hình sự mới nhét vào các quan chức thời Tổng thống Victor Yushenko và Thủ tướng Yulia Tymosenko - những người có liên quan đến lĩnh vực khí đốt như tại tiêng, đến những nhân vật “đơn lẻ” bị nghi vấn tham nhũng, như cựu Bộ trưởng kinh tế Bogdan Danhilisin và cựu Bộ trưởng nội vụ Yuri Lutsenko. Tuy nhiên, kể cả khi Viện kiểm sát tối cao gia tăng điếu tra đối với bà Tymosenko vào cuối năm, thì số kiện nội tiêng năm 2010 trong số các cuộc điếu tra vẫn là việc chuyển hồ sơ vụ ám sát nhà báo Gongadze ra tòa. Sau mười năm điếu tra, vấn đề gây nhức nhối dù luật nhất trong lịch sử nhà nước Ukraina được lập được kể từ luật là do đến đợt hàng của Bộ trưởng nội vụ đã quá cựu Yuri Kravchenko. Giới thời này được công luận và một bộ phận không nhỏ giới luật gia tiếp nhận như là cách bao che cho những quan chức cấp cao có liên quan đến vấn đề. Một thời gian ngắn sau đó lại có lời tuyên bố: công tác điếu tra vẫn đang tiếp diễn. Tuy nhiên, dù luật thì vẫn còn đó...

Sự kiện của năm

Chính quyền Ukraina được ông Victor Yushenko rời bỏ một cách lặng lẽ và bình thường vào tháng 2/2010. Những không phải như vậy là với Tổng thống thời ba của nhà nước Ukraina được lập đã thoát được tất cả điếu tiêng. Sau vòng một của bầu cử Tổng thống, khi đã cầm

chức thuế tăng 5,45% cùng với chi phí, trong những tuần cuối cùng của năm, ông Yushenko đã ban hành một số cải cách nhằm làm rung chuyển nền kinh tế, những căng thẳng đã đẩy các nghị sĩ lâu năm - đó là trụ cột danh hiệu Anh hùng Ukraina cho Stepan Bandera (thống lĩnh của Tổ chức dân tộc Ukraina OUN và Miền Tây, thời thập kỷ 30-40 của thế kỷ XX). Quyết định này của Tổng thống Yushenko gây nghi ngờ tranh cãi trong nền kinh tế. Những nghị sĩ cũng đã tấn công dân tộc thì ra bức xúc rằng: Họ ra nên làm việc này từ lâu rồi mà phải - ít nhất là trong thập kỷ niếm 100 năm ngày sinh của Bandera. Sau đó, ông Yushenko còn ra thêm một số cải cách mới, công nhận các chiến binh của Quân đội khải nghĩa Ukraina UPA (theo quân Đức thời Chiến tranh thế giới II), là những người đấu tranh vì độc lập của Ukraina.

Sau khi Tổng thống Yanukovich chính thức nhậm chức, những người đã dự đoán rằng những cải cách nói trên sẽ bị ông hủy bỏ đều tiên. Những chính quyền mới đã chọn một phương pháp khác, thoạt nhìn có vẻ dân chủ hơn - đó là thông qua tòa án để giải quyết vấn đề này, nhân viên hủy bỏ luôn hiệu lực của một số cải cách khác về việc phong Anh hùng cho Roman Sukhevich (thống lĩnh của Quân đội khải nghĩa Ukraina UPA).

Vụ đả kích ở Ukraina năm

Trong suốt năm 2010, những người dân Ukraina thường xuyên phải xử lý những đả kích bạo lực quy mô lớn của mình trong các lĩnh vực chính trị, kinh tế, xã hội, đôi khi còn phải đấu tranh với các hình thức chính quyền. Một trong những ví dụ điển hình nhất là vụ bạo lực tình hình ở tỉnh Síp từ việc công an, đòi điều tra khách quan về cái chết của sinh viên Igor Indylo tại công an quận Sevchenko, thành phố Kiev (đánh các nhân viên bạo lực pháp luật giải thích theo kiểu quen thuộc: “ngã-chết”). Những, có lẽ vụ đả kích khốc liệt nhất phải kể đến, là cuộc đấu tranh của những người bạo lực môi trường tại Kharkov với chính quyền thành phố. Nguyên nhân dẫn đến vụ xung đột này là do kế hoạch mở đường qua công viên Gorki, dẫn đến việc chặt hàng loạt cây lâu năm tại khu vực này. Những người không đồng tình với ý tưởng này đã “chém chết” và tuyên bố phản đối. Những cố gắng quy tụ đó, cùng với sự cộng đồng của một bộ phận không nhỏ dân chúng, đã giúp của một số chính trị gia và những người lập ngân sách ngăn chặn lí do chặt, cũng vậy không thể cứu nổi đám cây cối trong diện phải giải quyết. Dưới sự bạo lực của những thanh niên không rõ danh tính, mặt trang phục “bạo lực thành phố”, cùng sự tham gia của công an, lập luận công nhân mang của máy và xe ủi đã nhanh chóng giải phóng đường đi tích tụ một bộ phận thi thể cho con đường mới, bắt chấp sự phản đối của những người bạo lực môi trường. Một số người đã phải vào viện sau những vụ xung đột này. Những dù thuế tăng, vụ phản đối này đã diễn ra tại những không nơi, nhưng những người vẫn đấu tranh tại các đô thị Ukraina.

Thảm họa của năm

Cuộc sống tại Ukraina khó có thể gọi là hoàn toàn yên ổn. Đôi khi, có những sự việc xảy ra, buộc chúng ta phải suy nghĩ về những “chuyện mờ ám” đã quên thuộc từ trước đến nay. Năm 2010 có những vụ án đẫm máu liên quan đến lĩnh vực giao thông, mà trọng tâm là quy định về vận tải hành khách và các điểm chốt giao đường sắt và đường bộ. Ngày 12/10, một vụ tai nạn thảm khốc đã xảy ra, gây kinh hoàng cho toàn đất nước Ukraina. Tại khu vực làng Marganets, tỉnh Dnepropetrovsk, một chiếc đầu tàu đâm vào xe buýt chở 52 hành khách, làm 45 người thiệt mạng. Theo kết luận của báo chí, đây là vụ tai nạn đường bộ nghiêm trọng nhất tại châu Âu trong vòng 5 năm gần đây. Còn các nhà điều tra thì không ngừng đi tìm nguyên nhân. Phần lớn người lái xe buýt lên người lái xe buýt đã chết: các nhân chứng kể rằng ông này có những hành vi kỳ quái, xe buýt chở khách dần kính đen trái với quy định. Ngoài ra, lái xe còn sử dụng giấy khám sức khỏe giả. Những dù nguyên nhân là gì, thì bị kịch này cũng đã buộc chính quyền phải quan tâm hơn đến vận tải khách đường sắt và đường bộ. Tóm lại, sự quan tâm này thiên về những biện pháp trừng phạt: hình phạt, cấm, đóng cửa...

Cuộc chơi của năm

Năm 2010, tại Ukraina có nhiều sự kiện trái ngược về diễn biến thể thao của đất nước. Vòng chung kết bóng đá thế giới tại Nam Phi đã không có sự tham gia của đội tuyển Ukraina. Thế vận hội Olympic mùa đông cũng không mang lại thành tích nào đáng kể cho các vận động viên Ukraina - đội tuyển quốc gia Ukraina không giành được một tấm huy chương nào, trong khi các vận động viên khuyến khích được vinh danh trong trí tưởng tượng của người dân. Những năm mùa đông vận động viên không phải là thành viên của Ukraina, thì bóng đá có lẽ vẫn là môn thể thao được ưa chuộng nhất. Sự kiện ra mắt hai đội tuyển quốc gia tại Euro-2012 không làm cho nhiều người thích thú, vì scandal dàn xếp sự giao hai câu lạc bộ Metallist và Karpaty, những màn trình diễn thi đấu của các đội bóng Ukraina khi thi đấu ở nước ngoài... Những dù sao, đội tuyển nữ nhiều năm bóng đá thì năm 2010 vẫn có nhiều điểm nổi bật. Thành công của câu lạc bộ Shakhtar tại Champions League được coi như sự kiện lớn nhất trong năm. Tỷ số 1:5 trước Arsenal không chỉ là một chiến thắng của huấn luyện viên Mircea Lucescu. Với chiến thắng trước Braga của Bồ Đào Nha vào đầu tháng 12, Shakhtar lọt vào tiền đề để vào vòng play-off trong khuôn khổ giải đấu lớn nhất châu Âu giành cho các câu lạc bộ.

Chuyến kỳ khôi của năm

Trong một năm qua, hoạt động của chính quyền không chỉ là để tài tranh luận của xã hội, mà đôi khi còn làm cho người dân phải bất ngờ. Trước đây, cũng đã từng có một sự giải thoát khá thú vị về tài hùng biện của các nhà lãnh đạo đất nước, còn trong năm 2010, những câu phát

ngôn sai hoặc là là cái a Tổng thống và Thủ tướng nhi u đ n n i khó có thể xác đ nh đ c cái gì là bu n c i nh t. Tuy nhiên, s vi c thu hút đ lu n nhi u nh t là đ n video ng n v Tổng thống Victor Yanukovich, khi ông cùng Tổng thống Nga Dmitri Medvedev đ t hoa t i Đài li t s vô danh t th đ Kiev. Ch là s tình c , nh ng hình nh vòng hoa b c n gió m nh làm đ vào đ u Tổng thống Yanukovich, ngay l p t c đã phá k l c v m c đ n i ti ng. Và m c dù đã có l i đ ngh các kênh truy n hình không phát sóng đ n t li u này, nh ng m t s clip đ c tung lên m ng YouTube đã tr thành tâm đ i m chú ý ngay t nh ng ngày đ u tiên, không nh ng th còn là ngu n g c làm n y sinh hàng lo t nh ng đ n video và hình đ h a vui b t ch c v va ch m đáng nh này.

Ksenhia Sokulskaia, Podrobnosti.